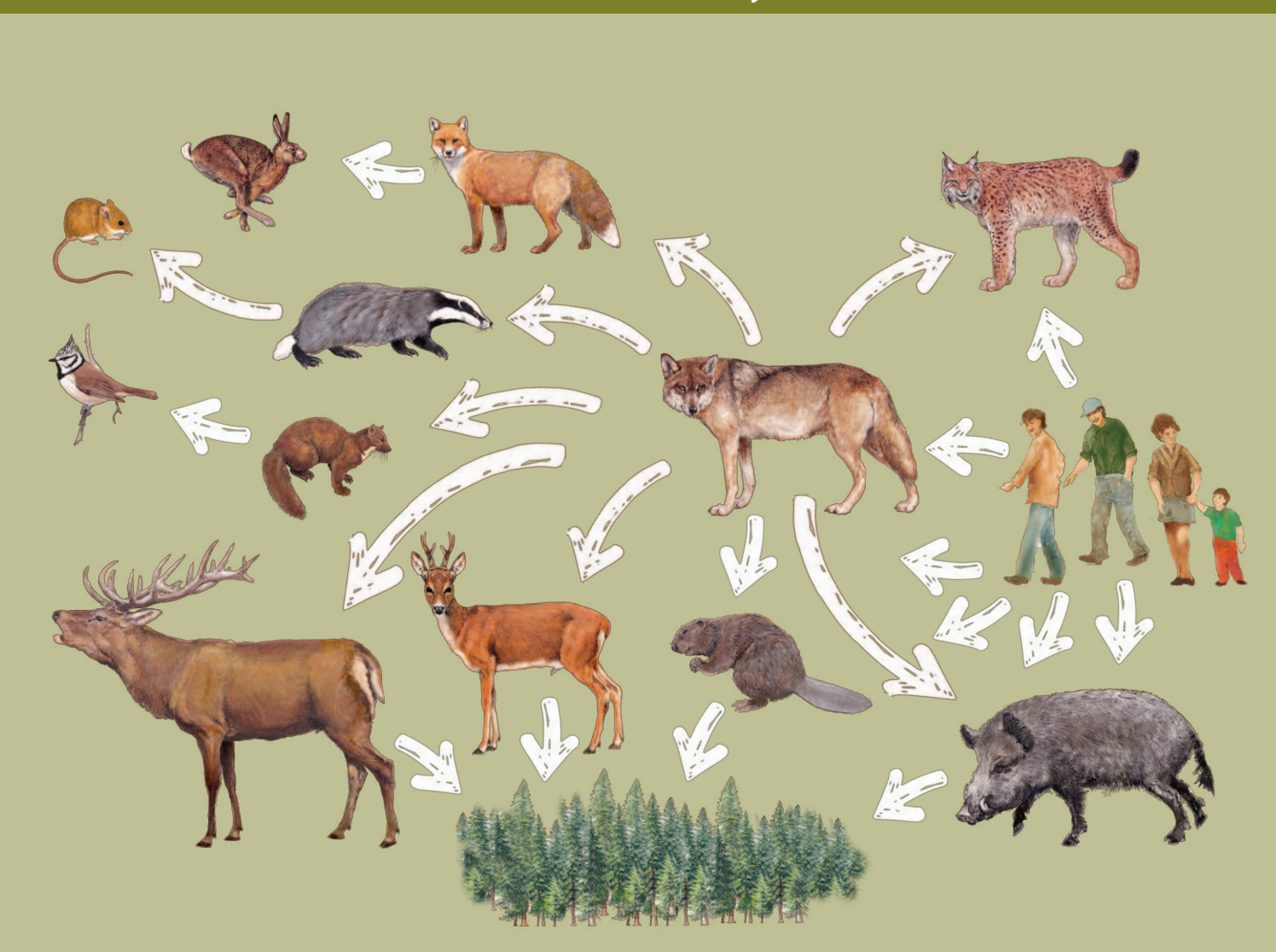

Návrat vlků do ekosystému Šumavy

Schéma vztahů v ekosystému

Interreg

Spolufinancováno
Evropskou unií

Bavorsko – Česko

Ekologické dopady návratu
vlků do ekosystému
Šumavy/Bavorského lesa

Doba realizace projektu: 43 měsíců
(01.05.2023 – 30.11.2026)

Celkové náklady projektu: 1,576,029,47 EUR
Web: <https://wolf.czu.cz>

Pohled do budoucnosti managementu chráněných území

Cílem projektu je studovat interakce mezi predátory, jejich kořistí a lesní vegetací v ekosystému Šumavy, který se nachází v srdci Evropy. To je obzvláště důležité nyní, kdy vlci oblast přirozeně znovu osídlují. Vlci, jejich primární kořist (jelen evropský) a lesní vegetace jsou úzce propojeni.

Na základě výsledků tohoto projektu bude vypracována strategie pro management volně žijící zvěře pro oba národní parky. Projekt sleduje cíl národních parků, kterým je udržovat rozsáhlé oblasti s co nejmenšími zásahy. Základem je adaptivní management volně žijící zvěře, který zohledňuje návrat predátorů, populaci jelena evropského a obnovu lesa.

Vlk obecný

Populace vlků v ekosystému Šumavy od začátku jejich přirozeného návratu v roce 2015 neustále roste. Zatímco v monitorovacím období 2017/2018 bylo potvrzeno pouze jedno vlčí teritorium, o šest let později, v monitorovacím období 2023/2024, jich bylo zaznamenáno sedm. Některá z těchto území obývají početné vlčí smečky, jiná vlčí páry nebo osamělí jedinci. Poslední monitoring odhalil zvláštní kategorii vlků: tzv. „nomádské“ jedince. Jsou to jedinci, kteří nemají vlastní teritorium, ale pohybují se po velké ploše, která zahrnuje i teritoria jiných vlků. Profitují z přítomnosti jiných smeček (např. konzumací kořisti, kterou smečka ulovila). Někteří z nich čekají na příležitost připojit se k existující smečce nebo vytvořit vlastní.

Věděli jste, že vlci neloví jen suchozemská zvířata?

- Vlci loví převážně volně žijící kopytníky; jeleni a srnci jsou jejich hlavními zdroji potravy v Bavorském lese a na Šumavě.
- V posledních letech se v potravě vlka navýšil podíl bobra evropského.

Jelen evropský

Jelen evropský představuje nejpočetnější druh kopytníka v ekosystému Šumavy a hraje v tomto prostředí důležitou roli. Jeho potravní chování je vysoce přizpůsobivé, strategicky si vybírá trávu, byliny, keře a stromy na základě jejich nutričních hodnot v průběhu ročních období. Jelen je také důležitý pro šíření semen, čímž přispívá k obnově různých rostlinných druhů. Tato zvířata migrují v průběhu roku, v létě se stěhují do vyšších nadmořských výšek a v zimě sestupují do nižších nadmořských výšek. Populace jelena jsou kontrolovány jak regulovaným lovem, tak přirozenými predátory, jako jsou vlci a rysy.

Prostřednictvím probíhajících analýz pozorujeme změny v hustotě populace a chování jelena evropského za přítomnosti vlků. Pochopení této dynamiky je klíčové pro vhodný management volně žijící zvěře a ochranu přírody.

Věděli jste, že jelen evropský není vybíravý?

- Jelen během vegetačního období přepíná mezi spásáním a okusováním v závislosti na kvalitě a dostupnosti rostlin.
- Jelen se pase, když má tráva vysoký obsah živin, v zimě se živí také okusováním stromů a keřů.

Pozadí projektu

Vlci byli součástí evropských ekosystémů až do 19. století, kdy byli silně pronásledováni. Nyní, po více než 150 letech nepřítomnosti, vlci přirozeně znovu osídlují původní oblasti výskytu, včetně ekosystému Šumavy. Přítomnost vlků může ovlivnit krajinu tím, že přispívá ke snížení početnosti kořisti, ovlivňuje její chování a využívání prostoru. To může mít kaskádovité účinky na různých trofických úrovních, protože chování a rozšíření kopytníků také ovlivňuje okus stromů, a tím i regeneraci lesů.

Cílem česko-bavorského projektu „Ekologické dopady návratu vlků do ekosystému Šumavy/Bavorského lesa“ je určit vztahy mezi třemi trofickými úrovněmi: predátor, kořist a obnova lesa. To umožní vypracování strategie managementu kopytníků s ohledem na přítomnost vlka pro oba národní parky, Šumavu a Bavorský les.

Monitoring okusu

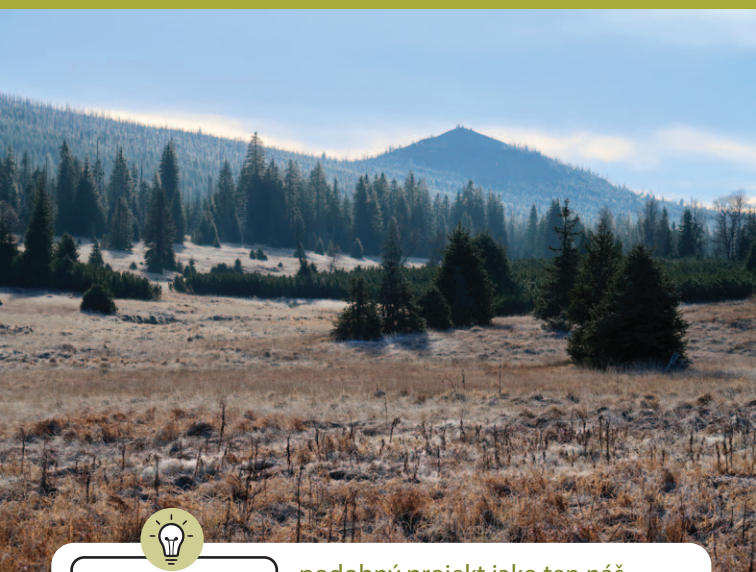

Okus odkazuje na vliv, který na vegetaci mají zvířata živící se listy a výhonky stromů nebo kůrou. Okus na kmenech stromů má silný vliv na růst a míru přežití dřevin. Měření intenzity okusu tak představuje způsob, jak sledovat působení kopytníků na regeneraci lesa. Porovnáním intenzity okusu v čase můžeme zjistit možné dopady návratu vlků na obnovu lesa a druhové složení stromů. Projekt přispěje k prozkoumání potenciálního vlivu vlků na okus dřevin v ekosystému Šumavy.

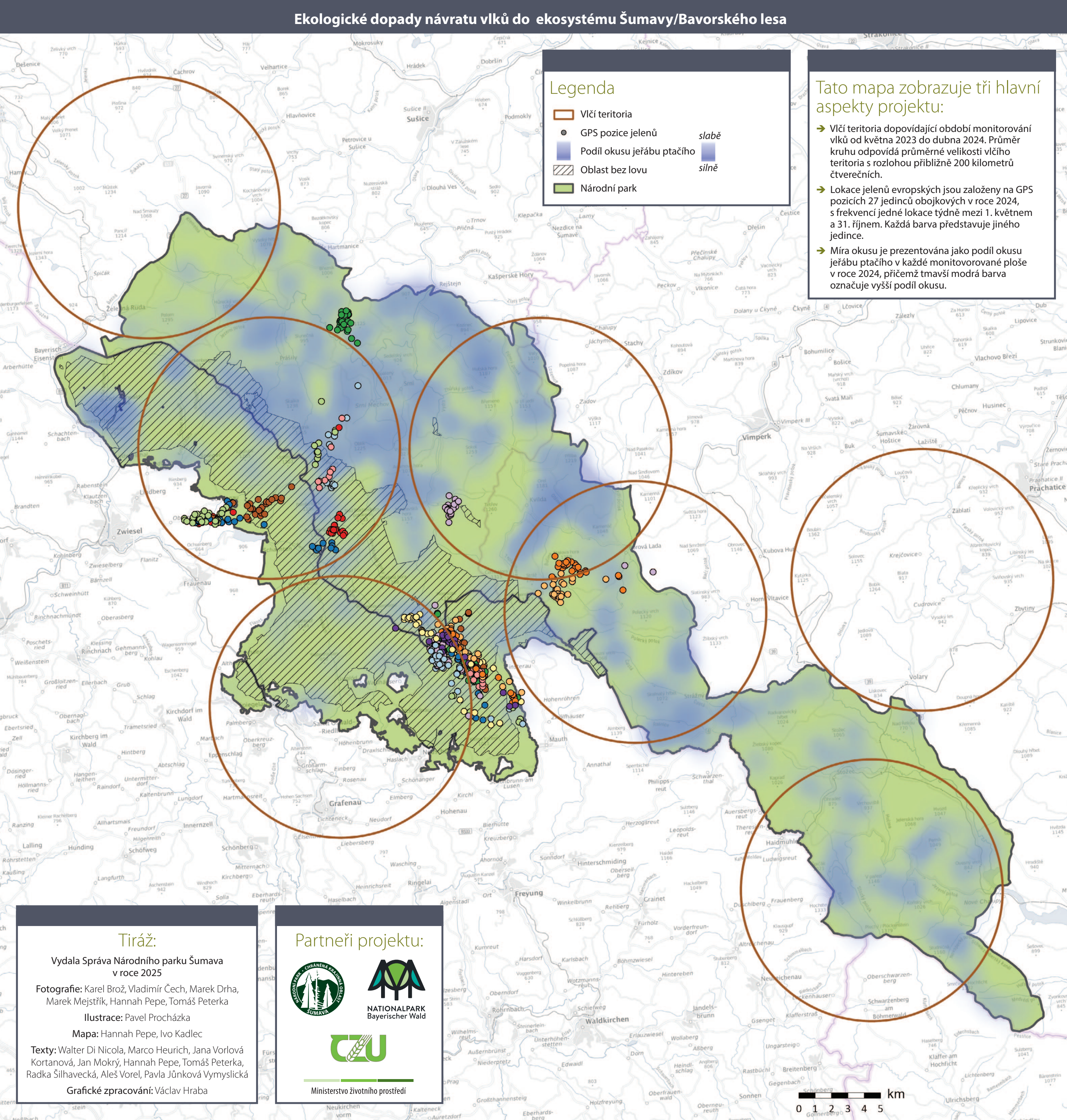
Věděli jste, že pro jelena evropského jsou nejchutnější listnaté stromy a jelede?

- Naproti tomu smrk ztepilý je okusem poškozen jen zřídka.
- Nejoblíbenějším druhem stromu v šumavském ekosystému je jeřáb ptačí, který je také přednostně konzumován.

Věděli jste, že podobný projekt jako ten náš proběhl v Yellowstonském národním parku v USA?

- Vlci se vrátili do oblasti, kde byli před sedmi desetiletí vyhubeni.
- Jejich návrat měl výrazný vliv na snížení počtu nadpočetných jelenů wapiti.
- Tím se také snížil okus lesní obnovy, což mělo dalekosáhlé dopady na další části ekosystému, od bobrů až po řeky.

Tiráž:

Vydala Správa Národního parku Šumava
v roce 2025

Fotografie: Karel Brož, Vladimír Čech, Marek Drha,
Marek Mejstřík, Hannah Pepe, Tomáš Peterka

Ilustrace: Pavel Procházka

Mapa: Hannah Pepe, Ivo Kadlec

Texty: Walter Di Nicola, Marco Heurich, Jana Vorlová
Kortanová, Jan Mokřý, Hannah Pepe, Tomáš Peterka,
Radka Šilhavcová, Aleš Vorel, Pavla Jůnková Vymyslická

Grafické zpracování: Václav Hraha

Partneři projektu:

Ministerstvo životního prostředí